

WIJ-ZIJ denken!

Verschil conflict en polarisatie

- Conflict: tijdsgebonden/ plaatsgebonden/ er is een probleemeigenaar/ er is een concrete zaak;
- Polarisatie: conflict is aanleiding en ontspoord in een wij- zij denken van 2 groepen/ verbonden aan de identiteit van die groepen
 - o Politieke polarisatie:
 - Politiek zonder polen bestaat niet, 'geen emancipatie zonder polarisatie', opkomen voor je rechten tegen de gevestigde politieke instellingen in, vandaar het belang van een neutrale rechtsstaat: bewaakt de spelregels, schept de ruimte nodig voor politieke dialoog;
 - Rood licht: gebeurtenissen worden gekoppeld aan identitaire kenmerken van ras, geslacht, huidskleur, natie...die er niet toe doen, waar er geen verbanden mee zijn- mensen krijgen een stempel;
 - Thema wordt door politici gecapteerd en gebruikt voor andere doelstellingen: bv brexit voor verwerven premierschap – Johnson;
 - Politici maken gebruik van een bepaald woordgebruik, waardoor dit meer legitiem wordt;
 - o Sociale polarisatie:
 - Men dient kant te kiezen in de groep: ben je één van ons of niet?
 - Zondebok fenomeen: zij die neutraal willen blijven worden tot zondebok gemaakt;
 - Kan afglijden naar extremisme via subgroepen die ontstaan en een eigen leven gaan leiden;
 - Ander is een object, ander is de vijand
 - Wij alleen bezitten 'het grote gelijk- alle waarheid';
- Polarisatie is niet goed of fout – it's natural. Het is des mensen.
 - o We leven met tegenstellingen; man versus vrouw, gelovig tegen ongelovig, vreemd tegenover eigen, elite versus volk, baas versus arbeider, nieuwkomer tegen oude inwoner, de lijst is eindeloos...
 - o We plaatsen mensen in hokjes met labels;
- Het is een wezenskenmerk van onze open, democratische samenlevingen om standpunten – hoe extreem ook – te kunnen en te mógen uiten.

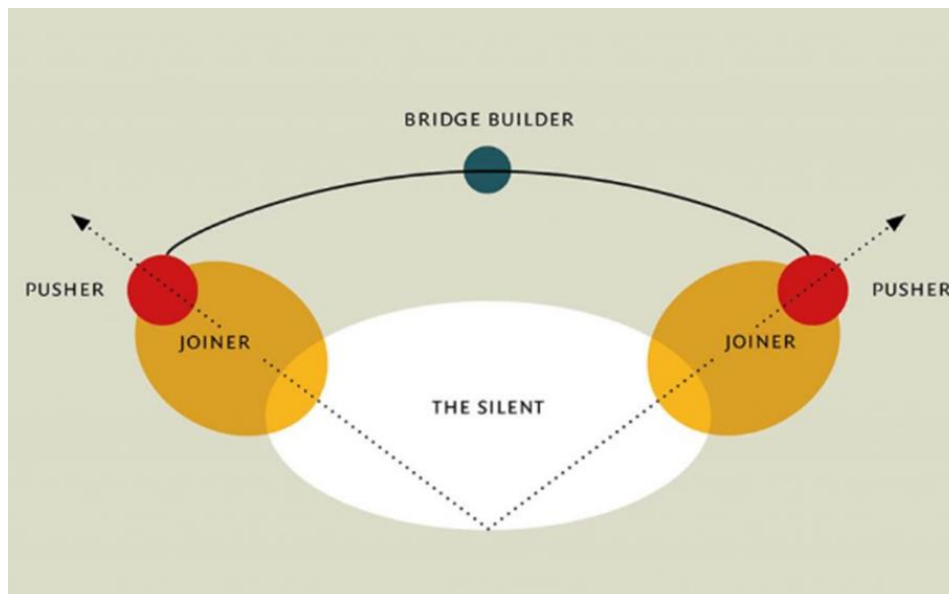
Drie basiswetten

- Het gaat om een gedachten constructie: 'het zit tussen de oren'
 - o Wat kenmerkt ons als groep, wat is onze identiteit?
 - o 'Wij zijn anders dan zij';
- Brandstof houdt de polarisatie in leven, meer nog: wakkert die aan;
 - o Wat? Een uitspraak gelinkt aan de identiteit van de ander;
- Polarisatie spreekt ons buikgevoel aan, niet onze rede;
 - o Feiten en argumenten spelen geen/minder een rol;
 - o Er ontstaat een gevoelsdynamiek niet vatbaar voor het verstand; zie belang van groepsdynamieken en processen; van de werking van onze hersenen
 - Conformiteitsstreven: 'drang om te doen wat iedereen doet';

- Bij de groep willen horen die het meest succes heeft: succes straalt af op de leden;
- Wie deze groep bedreigt, bedreigt ook mij: bedreiging is groepsversterkend.
- 'Waar je over praat scheidt je referentiekader', rest is niet waar !

Typische rollen bij polarisatie

- Pusher: levert permanent brandstof
 - Het kanaal: twitter – zie korte zwart wit 'one liners';
 - Dé manier om te polariseren = referendum;
 - Ieder standpunt of strekking heeft zijn pusher;
- Joiners: zij die volgen/ meedoen;
 - De supporters;
 - De dweepers;
 - De knokploegen;
- Zwijgende meerderheid- het middenveld: de garantie op vrede
 - Beroepsneutralen: docenten, leerkrachten, politie, burgemeesters...
 - Waarnemers: registreren de verschillende standpunten- zijn betrokken;
 - Onverschilligen- zijn niet betrokken;
- Bruggenbouwers: moedigen dialoog aan tussen de pushers
 - Bv Media: doch, versterker van de echokamer van de polarisatie;
 - Cfr. Dialoog erkent de positie van de pusher als spreekbuis en geeft hun een podium om nog meer 'hun waarheid' te kunnen verkondigen.



Gevolgen

- Wie we zijn wordt in vraag gesteld:
 - We plooiën terug op onszelf, onze eigen groep: daar is het veilig, daar is het goed, daar krijg ik terug greep op mijn nieuwe realiteit (tribalisering van de samenleving);
 - Ontstaan van identitaire groepen waarbinnen subgroepen ontstaan die kunnen doorgroeien naar extremistische bewegingen;
- Middenveld staat onder druk;
 - De ruimte voor het genuanceerde midden krimpt in;

- Sociale afbrokkeling: je dient kant te kiezen: ofwel ben je voor ons, ofwel ben je tegen ons; spreidstand tussen sociale groepen;
- Als je niet kiest voor één van de twee partijen word je tot zondebok gemaakt;
- Extreme polarisatie: bv bij burgeroorlog
 - Zwijgende meerderheid moet een kant kiezen of ze wordt als zondebok gebruikt.
 - Zondebok word je gemaakt, je kan hiervoor niet kiezen;
 - Pushers zetten druk op die zwijgende meerderheid om kant te kiezen; 'je bent voor of tegen ons';
 - Fysieke bedreigingen;
 - Intimidatie van geliefden;
 - Geweld op straat- knokploegen;
 - Doodslag;
 - De ander wordt een object/ een demon/ de vijand
- Kantelmoment tussen beschaafd debat en vicieuze cirkel naar beneden: wanneer wordt deze grens overschreden? Kenmerken? Dynamiek kan de samenleving ontworpen- spiraal van geweld; 10 stadia
 - ???
 - Discriminatie
 - Ontmenselijking
 - Organisatie – ontstaan identitaire bewegingen
 - Polarisation = start van de uitsluiting: wij – zij denken
 - Voorbereiding
 - Vervolging
 - Uitroeiing
 - Ontkenning

Hoe aanpakken? Vier manieren om te depoliseren

- Niet de polen bestrijden maar het midden versterken:
 - Afstand nemen van de pushers – hun geen klankbord geven;
 - Cement maken 'op maat van doelgroep/buurt/ dorp/ stad';
 - Stel vragen ter ondersteuning van het middenveld;
 - Leren debatteren – vaardigheden ontwikkelen;
- Verander van onderwerp: zoek het onderwerp dat voor het midden belangrijk is;
 - Rol van informele leiders in het middenveld;
 - Een samenwerking met hen aangaan op basis van concrete projecten;
 - 'Handen uit de mouwen' projecten: Hoe zouden jullie dit aanpakken? Hoe pakken we dit aan? De 'hoe' vraag stellen.... Niet de 'waarom' vraag.
- Verander van positie:
 - Geef leiding aan het middenveld én versterk dit middenveld;
 - ipv. te willen bruggen bouwen tussen de pushers, bouw bruggen in het middenveld- zoek naar verbinding daar;
- Verander van toon:
 - Echt luisteren naar wat er leeft! Zie concept vredeskunstenaars Wakker voor Vrede
 - Hun niet om een standpunt/ mening vragen- hoe omgaan met de vraagstelling?
 - Wees creatief in je reactie, reageer zo dat de ander dit totaal niet zou verwachten en zich geen houding weet aan te nemen:

- https://www.ted.com/talks/gill_hicks_i_survived_a_terrorist_attack_here_s_what_i_learned
- Doel: Verantwoorde vorm van polarisatie in een heterogene maatschappij

Duiding/ achtergrond: waarom de laatste 10-15 jaren

- Veranderde context: 'De vloeibare samenleving'
 - 'Alles wordt ongrijpbaar':
 - Zekerheden vallen weg: we geloven enkel wat we zien, maar wat we zien wordt door de technologie meer en meer vatbaar voor manipulatie;
- Na WOII: harmonisering tussen natiestaten in het Westen:
 - EU- VN;
 - Mensenrechten;
 - Internationaal strafhof;
- Omslag begin de jaren 2000: 2001 – 9/11/, 2008: bankencrisis
- Gevolg/kenmerken:
 - Negatieve aspecten mondialisering worden in het Westen extra in de kijker gezet: oa job verlies door verhuis fabrieken naar lageloonlanden, ...
 - Meer autoritaire leiding figuren;
 - Minder geloof in het universeel denken;
 - ICT-monopolie van private bedrijven; gewicht van privépersonen/bedrijven op het publieke leven /debat is enorm toegenomen; commercieel aspect van het publieke debat.
 - ICT-revolutie schept meer kanalen waarlangs individuen hun mening kunnen ventileren;
 - Informatiesamenleving: het belang van 'perceptiemanagement';
 - Trigger voor 'wij -zij' denken;

Opmerkingen

- Ingevroren conflicten:
 - In de Balkan leven de gemeenschappen nu- territoriaal- naast elkaar, van elkaar gescheiden, niet meer tesamen- door elkaar cfr geen gemengde huwelijken meer.